

7. Тодосієнко Н. Л., Барановська І. Г. Формування мистецької компетентності дітей як необхідна складова професійної підготовки майбутніх учителів. *Науковий часопис УДУ імені Михайла Драгоманова*. Серія 14. Теорія і методика мистецької освіти. Київ. 2024. Вип. 32. С.115–124. <https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series14.2024.32.15>
8. Тодосієнко Н. Л., Коваль Т. В., Граб О. Д. Арт педагогіка в контексті наступності дошкільної та початкової освіти: перспективи та творчий потенціал. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського*. Серія : Педагогіка і психологія. Вінниця, 2024. Вип. 76. С. 19–27. <https://vspu.net/nzped/index.php/nzped> <https://doi.org/10.31.652/2415-7872-76-19-2703.pdf>
9. Шевченко Ю.В., Дубяга С.В. Професійна підготовка майбутнього вчителя початкових класів до формування естетичної компетентності учня. *Збірник наукових праць Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького*. Серія: Педагогіка, 2014. № 1 (12). С. 235–238.

СПІЛЬНЕ МУЗИКУВАННЯ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ ПЕДАГОГА ТА ВИХОВАНЦІВ

Анастасія Марусик, здобувач ступеня вищої освіти «бакалавр»

Науковий керівник: І.Г. Барановська, кандидат педагогічних наук, доцент, Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського (Україна).

JOINT MUSIC MAKING AS A MEANS OF FORMING THE CREATIVE PERSONALITY OF THE TEACHER AND STUDENTS

Marusyk Anastasiia, bachelor's student

Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University (Ukraine)

***Анотація.** У статті розглядається роль спільного музикування як ефективного засобу формування творчої особистості педагога та вихованців у контексті дошкільної та початкової мистецької освіти. Аналізуються теоретичні та практичні аспекти використання різних форм та методів музичної діяльності (вокальної, інструментальної, імпровізаційної) для розвитку творчих здібностей, комунікативних, рефлексивних, аналітичних та інтерпретаційних навичок.*

***Ключові слова:** спільне музикування, ансамблеве музикування, творча особистість, творчий потенціал, музична діяльність, педагог, вихованці*

***Abstract.** The article examines the role of joint music-making as an effective means of forming the creative personality of the teacher and pupils in the context of preschool and primary art education. Theoretical and practical aspects of using various forms and methods of musical activity (vocal, instrumental, improvisational) for the development of creative abilities, communicative, reflexive, analytical and interpretive skills are analyzed.*

***Key words:** joint music-making, creative personality, musical education, creative abilities, musical activity, teacher.*

У сучасній дошкільній та початковій мистецькій освіті особливо гостро постає питання розвитку творчої особистості. Творчість стає не лише засобом самовираження, але й необхідною умовою для успішної адаптації до змін, пошуку нестандартних рішень та розвитку інноваційного мислення. Музичне мистецтво, як потужний інструмент емоційного впливу, відіграє особливу роль у цьому процесі. Спільне музикування виступає не лише формою художньо-педагогічної колективної взаємодії, а й потужним засобом розвитку творчої особистості як педагога, так і вихованців. У процесі спільного музикування

формуються комунікативні, рефлексивні, аналітичні, інтерпретаційні навички, набуваються знання та цінний досвід художньо-полілогічної взаємодії, що передбачає осмислення музичного тексту, розвиток музичних здібностей, розкриття власного творчого потенціалу.

Дослідження у галузі музичної педагогіки та психології підкреслюють ефективність активних форм музичної діяльності для розвитку творчих здібностей дітей. Особливу увагу привертають праці, присвячені музичному вихованню та навчанню дітей, засновані на принципах елементарного музикування та імпровізації. Науковці Н. Мозгальова, К. Завалко, М. Гребенюк, Н. Рудь, І. Барановська, Т. Коваль, О. Поповська, Ю. Якименко, Л. Береженна та інші наголошують на важливості гармонійного поєднання музичного, розумового та творчого розвитку дітей у процесі ансамблевого музикування [1; 5, с. 139; 6]. Вони підкреслюють, що визнані у світі педагогічні системи раннього музичного розвитку та виховання дітей, зокрема К. Орфа, З. Кодая, Е.Ж. Далькроза, Ш. Сузукі, можуть ефективно сприяти розвитку музичних та творчих здібностей дітей, а також довільності пізнавальних процесів. О. Поповська та Ю. Якименко зазначають, що під час спільного музикування діти занурюються в музичний образ, відтворюючи уявне звучання за допомогою доступних акторських технік. Такий підхід не лише сприяє розвитку музичних здібностей, а й допомагає розкриттю творчого потенціалу кожної дитини [5, с. 141].

Музикування – це процес активного музичного самовираження, що охоплює вокальну, інструментальну та імпровізаційну діяльність. Особливого значення набуває спільне музикування, у якому учасники взаємодіють створюючи музику разом. Такий вид діяльності не лише розвиває виконавські навички, а й сприяє комунікативній взаємодії, емоційному збагаченню, формуванню творчої особистості.

Музикування поділяється на наступні види:

- вокальне – виконання пісень, хорових творів;
- інструментальне – гра на музичних інструментах;
- імпровізаційне – створення музики без попередньої підготовки.

Вокальне музикування характеризується активним використанням голосу, дикції, артикуляції. Основними методами роботи є розучування пісень, вокальні вправи, імітація звуків. Окрім розвитку музичного слуху та почуття ритму вокальна діяльність позитивно впливає на когнітивні процеси, а саме: пам'ять (запам'ятовування пісень, мелодій, нюансів виконання), увага (концентрація на одночасному вступі, ритмі, динаміці та інших деталях виконання), уява (пошук асоціацій, візуалізація музичних образів, емоційна виразність інтерпретацій).

Інструментальне музикування включає розучування мелодій, імпровізацію на інструментах, створення акомпанементу. Важливою його складовою є координація рухів, що забезпечує точне і виразне виконання. Педагог у цьому процесі вирішує кілька ключових завдань: вихованець має не лише автоматично відтворювати музику, а й усвідомлювати взаємозв'язки між музичними елементами, бачити та аналізувати власні помилки; формування мотивації та внутрішнього бажання покращувати свої навички.

Імпровізаційне музикування – це творчий процес, що розвиває фантазію, креативне мислення. Імпровізація в музиці реалізується через звукові ігри, ритмічні імпровізації та створення музичних образів. Проте ефективність імпровізаційного музикування залежить від попереднього рівня підготовки. Вихованці повинні мати базові знання та навички, що дозволяють їм не просто хаотично комбінувати звуки, а цілеспрямовано створювати виразні музичні образи.

Як зазначають дослідники К. Завалко, І. Барановська, О. Поповська, Т. Коваль, Ю. Якименко, спільне (ансамблеве) музикування корисне як для педагога, так і для його вихованців, оскільки створює атмосферу спільної творчої взаємодії, співпраці та емоційного обміну [1; 5, с. 142]. В процесі такого музикування кожен учасник має змогу знайти зв'язок між музикою та власними емоціями, співвіднести настрій твору із власним внутрішнім станом. У процесі ансамблевого музикування учасники вчаться слухати одне одного,

знаходити баланс між власною музичною партією та загальним звучанням, відчувати єдність колективу.

Особливе місце серед форм спільного музикування займає ансамблеве елементарне музикування, засноване на простих ритмічних, вокальних та інструментальних моделях. Використання елементарних музичних засобів (ритмічних ударів, повторюваних мелодійних фраз, імпровізаційних елементів) дозволяє залучати до творчого процесу навіть тих, хто не має розвинених музичних навичок.

Важливим компонентом спільного музикування є імпровізація, яка сприяє розкриттю індивідуальної творчості кожного учасника. Через імпровізаційні елементи вихованці отримують можливість вільно виражати свої емоції, експериментувати зі звуками, ритмами та гармоніями, що допомагає їм відчувати музику як живий, гнучкий процес, а не лише як точне відтворення нотного тексту.

Для педагога спільне музикування є не лише методом музичного виховання, це також цінний діагностичний інструмент. Спостерігаючи за вихованцями, він може помітити, як конкретний твір впливає на їхній емоційний стан, що допомагає краще зрозуміти причини можливих труднощів у виконанні. Наприклад, одна дитина може відчувати складнощі через недостатню технічну підготовку, тоді як інша – через те, що твір викликає у неї сум чи не зовсім відповідає її внутрішньому настрою чи світосприйняттю.

Принагідно зазначимо, що творчі здібності не є вродженими – вони потребують постійного розвитку та вдосконалення протягом усього життя. Однак самі по собі творчі здібності не гарантують формування творчої особистості. Людина може мати високий творчий потенціал, але не реалізувати його через брак мотивації, страх помилок або несприятливе середовище. Спільне музикування створює умови для подолання цих бар'єрів, сприяючи відкритості, експериментуванню та творчому самовираженню.

У процесі спільного музикування на елементарних музичних інструментах діти вчаться слухати та розуміти одне одного, взаємодіяти, проявляти ініціативу та імпровізувати. Для розкриття творчого потенціалу можна запропонувати різноманітні завдання. Наприклад:

- ритмічні ігри та імпровізації (виконання ритмічних патернів у групі, створення власних варіантів; «Музичний діалог» – імпровізація у формі питань і відповідей на ударних чи мелодичних інструментах);
- елементарне ансамблеве музикування (використання простих інструментів (блок-флейти, ксилофони, металофони, шумові та ударні) для колективного виконання нескладних творів, групове створення акомпанементу до знайомої мелодії за допомогою голосу, рухів або елементарних інструментів);
- вокально-інструментальні вправи (виконання пісень із поступовим ускладненням фактури: почергове введення голосів, додавання ритмічного супроводу, експериментування зі зміною тембру, динаміки та темпу виконання);
- колективна музична імпровізація (спільне створення мелодії або ритмічного супроводу на основі запропонованої теми чи настрою, імпровізаційні ігри «Звуковий пейзаж на основі звуконаслідування», «Ритмічний діалог»);
- музичні композиційні завдання (групове складання короткого твору з використанням знайомих ритмічних чи мелодичних мотивів, створення міні-оповідання або казки у музичному супроводі (з використанням імпровізованих звуків та звуків звуконаслідування)).

Такі завдання не лише розвивають творчі здібності, але й формують комунікативні навички, емоційну чутливість та впевненість у власних силах. Саме через спільне музикування дитина вчиться взаємодіяти з іншими, знаходити унікальні рішення та отримувати задоволення від творчого процесу

Різнманітні форми музичної діяльності, такі як вокальне, інструментальне та імпровізаційне музикування, особливо в ансамблевій формі та з використанням елементарних музичних інструментів, сприяють розвитку творчих здібностей, комунікативних, рефлексивних, аналітичних та інтерпретаційних навичок. Спільне

музикування створює сприятливе середовище для самовираження, експериментування та колективної творчості, що є важливим для формування творчої особистості. Для поглибленого розуміння та оптимізації процесу спільного музикування необхідні подальші дослідження, спрямовані на дослідження впливу спільного музикування на розвиток емоційного інтелекту та соціальної адаптації вихованців та вивчення впливу спільного музикування на розвиток творчого потенціалу педагога, його професійне зростання та особистісне самовдосконалення.

Список використаних джерел

1. Барановська І., Перевертень А. Музичне мистецтво як засіб активізації творчого потенціалу молодших школярів. *Актуальні проблеми мистецької підготовки*. 2019. Вінниця: Корзун Д.Ю., С. 3-7.
2. Беляєва О. О. Музично-педагогічні ідеї Карла Орфа та їх інтерпретація в сучасній музичній освіті. *Проблеми музичної освіти*. 2017. Вип. 26. С. 5-14.
3. Гребенюк М. Вплив методу К. Орфа на розвиток музичної творчості дітей дошкільного віку. *Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету*. Серія: Педагогічні науки. 2017. Вип. 1. С. 136-141.
4. Орф К. Schulwerk. Mainz: B. Schott's Söhne, 1963. 214 с.
5. Поповська О.А., Якименко Ю.І., Береженна Л.Ю. Елементарне музикування Карла Орфа як засіб розвитку довольності пізнавальних інтересів дітей дошкільного віку з ознаками обдарованості. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*. 2022. Вип. 24. С. 137-147
6. Рудь Н. П. Колективне музикування як засіб естетичного виховання учнів. *Науковий вісник Ужгородського університету*. Серія: Педагогіка. Соціальна робота. 2014. Вип. 31. С.138-141.

ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПЕДАГОГА В УМОВАХ НАСТУПНОСТІ ДОШКІЛЬНОЇ ТА ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

Леся Старовойт, кандидат педагогічних наук, доцент

Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського (Україна)

INNOVATIVE APPROACHES TO THE CREATIVE ACTIVITY OF THE TEACHER IN THE CONTEXT OF CONTINUITY OF PRESCHOOL AND PRIMARY EDUCATION

Lesia Starovoit, Candidate of Pedagogy, Associate Professor

Vinnitsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University

Анотація. У статті розглянуто інноваційні підходи до організації творчої діяльності педагога в контексті забезпечення наступності між дошкільною та початковою освітою. Акцент зроблено на інтерактивних методах, інтеграції змісту, STEAM-освіті, арт-методиках, проєктній діяльності та цифрових технологіях як ефективних засобах формування цілісного й креативного освітнього середовища.

Ключові слова: інновація, творчість, наступність.

Abstract. The article discusses innovative approaches to the organisation of teacher's creative activity in the context of ensuring continuity between preschool and primary education. The emphasis is placed on interactive methods, content integration, STEAM education, art methods, project activities and digital technologies as effective means of forming a holistic and creative educational environment.

Key words: innovation, creativity, continuity.